

PISMO POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA

WYDAWANE PRZY WSPÓŁUDZIALE: AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ,
MINISTERSTWA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

TOM 116
ROK 133

LIPIEC – SIERPIEŃ – WRZESIEŃ 2015

ZESZYT 7–9
2619–2621

APEL DO CZYTELNIKÓW

Prof.dr hab. Maria Śmiałowska
Redaktor Naczelna *Wszechświata*
e-mail: wszechswiat.smialo@onet.pl
Miejsce pracy: Zakład Neurobiologii,
Instytut Farmakologii PAN
ul. Smętna 12, 31-343 Kraków
e-mail: nfsmialo@cyf.kr.edu.pl

Kraków, 7.09.2015

Szanowni Czytelnicy i miłośnicy *Wszechświata*!

Jako redaktor naczelna *Wszechświata* zwracam się do Was z gorącym apelem o pomoc w ratowaniu naszego czasopisma.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego odmówiło przyznania środków finansowych na 2015 rok dla Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, na działalność upowszechniającą naukę. Oznacza to upadek jednego z najstarszych polskich czasopism popularno-naukowych, kwartalnika przyrodniczego *Wszechświat*. Odwołania się od tej decyzji nie przyniosły rezultatu.

Odmowa ministerstwa spowodowana była przyjętym przez Ministerstwo sposobem klasyfikowania czasopism, gdzie *Wszechświat* klasyfikowano wspólnie z czasopismami naukowymi, co nie wydaje się właściwym podejściem do jego oceny.

Wszechświat jest czasopismem popularno-naukowym z ogromnymi tradycjami. Pierwszy numer ukazał się 133 lata temu, w kwietniu 1882 roku, w roku śmierci Darwina, dzięki wysiłkom grupy przyrodników związanych z warszawską Szkołą Główną. W okresie, w którym przetaczały się ideologiczne spory, związane głównie z teorią ewolucji, a w biologii, geologii i innych dziedzinach nauk przyrodniczych podejścia naukowe mieszały się z przesadami, stali oni konsekwentnie na stanowisku, że rzetelna, pozbawiona przesądów wiedza jest konieczna dla prawidłowego rozwoju społeczeństwa polskiego.

Czasopismo wydawane było w okresie rozbiorów, a wybitni polscy uczeni nadsyłali do niego swoje artykuły, między innymi z Paryża sama Maria Skłodowska-Curie. *Wszechświat* borykał się też z problemami finansowymi, co stanowiło najbardziej realne zagrożenie dla jego bytu.

Jednak pomimo wszystkich trudności *Wszechświat* był wydawany mniej lub bardziej regularnie, z przerwami na obie wojny światowe, a od 1930 roku patronat nad nim objęło Towarzystwo im. Kopernika. W czasach PRL, w okresie stanu wojennego, w 1981 roku zawieszono edycję *Wszechświata* na 9 miesięcy, jednak potem uzyskano zgodę na jego wydawanie. Po 1989 roku mimo trudności finansowych z uzyskiwaniem finansowania i sponsorów *Wszechświat* zmienił korzystnie swoją formę – zyskał kolor, znacznie podniosła się atrakcyjność fotografii, jakość papieru, a przejście na wydawanie w cyklu kwartalnym (z zachowaniem numeracji miesięcznej) pozwoliło drukować większe materiały.

We *Wszechświecie* publikowane są artykuły naukowe przedstawione w formie przystępnej, artykuły informacyjne, drobiazgi, wspomnienia z podróży, pięknie ilustrowane „Obrazki” opisujące przyrodę w różnych regionach Polski i świata, sylwetki wielkich uczonych, recenzje książek przyrodniczych. Drukujemy wykłady przedstawiane przez znanych polskich naukowców w ramach „Tygodnia Mózgu” w Krakowie. Publikujemy również prace laureatów olimpiad biologicznych. Tematyka artykułów publikowanych we *Wszechświecie* obejmuje szeroko pojęte nauki przyrodnicze – biologię, medycynę, chemię, geografę i geologię, astronomię, biocybernetykę. Autorami artykułów są zarówno doświadczeni pracownicy naukowcy, nauczyciele, jak i studenci, młodzież licealna i dorośli miłośnicy przyrody. Wszystkie artykuły są recenzowane przez specjalistów, co zapewnia ich odpowiadanie poziomowi naukowemu. Pismo jest adresowane do szerokiego grona czytelników zainteresowanych tematyką przyrodniczą. Młodzi ludzie – studenci i licealiści mogą, dzięki starannym recenzjom ich prac, nauczyć się rzetelnego, naukowego podejścia do analizy dostępnych materiałów i pisania artykułów.

Wszechświat istnieje dzięki ofiarnej i bezinteresownej pracy wszystkich członków Redakcji. Również autorzy artykułów i zdjęć oraz recenzenci nie pobierają żadnych honorariów, jednak przygotowanie do druku i drukowanie związane jest z pewnymi kosztami.

Dlatego szanowni i drodzy Czytelnicy, jeszcze raz gorąco apeluję w imieniu własnym i całego zespołu redakcyjnego, o pomoc i radę w znalezieniu sponsorów bądź dotacji która umożliwiłaby dalsze wydawanie popularno-naukowego czasopisma *Wszechświat*. Wpłaty można przysyłać na konto: 81 1500 1142 1220 6033 9745 0000, Bank Zachodni WBK, XXII Oddział Kraków, Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika, Redakcja Pisma Przyrodniczego *Wszechświat*, ul. Podwale 1, 31-118 Kraków, z dopiskiem „na ratowanie *Wszechświata*”.

Z serdecznymi pozdrowieniami,
Maria Śmiałowska
Redaktor Naczelna *Wszechświata*

KONIECZNOŚĆ REWIZJI SPOSOBU POPULARYZACJI DARWINOWSKIEJ TEORII NATURALNEJ SELEKCJI I KILKA ELEMENTARNYCH STWIERDZEŃ TEJ TEORII. DLACZEGO DARWINOWSKĄ TEORIĘ NATURALNEJ SELEKCJI WARTO TRAKTOWAĆ NA SERIO?

Adam Łomnicki (Kraków)

Kwestia nazewnictwa

Przedstawiając w różnych gremiach w Polsce, także wśród przyrodników, wybrane aspekty darwinowskiej teorii stwierdziłem jej częste niezrozumienie. Teoria ta jawi się wielu ludziom jako niejasna opowieść, w której główną rolę gra dobór, a ponieważ mowa tam także o doborze płciowym, wygląda na to, że chodzi o dobieranie się par przed rozpoczęciem wydania potomstwa.

Wysoko ceniąc dokonanie Szymona Dicksteina i Józefa Nuzbauma, którzy w XIX wieku doprowadzili do przetłumaczenia podstawowego dzieła Darwina „O pochodzeniu gatunków...” na język polski i szanując wprowadzoną przez nich zasadę, aby angielski termin ‘*selection*’ tłumaczyć bardziej polskim słowem jako ‘dobór’, nie możemy dłużej ukrywać, że takie tłumaczenie wydaje się być ważnym powodem kłopotów, jakie mamy z prezentacją tej teorii.